

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

Irena LIPOWICZ

Warszawa, 17. V. 2012

RPO-696768-III/12/JA

00-090 Warszawa Tel. centr. 22 551 77 00
Al. Solidarności 77 Fax 22 827 64 53

Pan
Władysław Kosiniak-Kamysz
Minister Pracy
i Polityki Społecznej

Szanowny Panie Ministrze,

Uprzejmie informuję Pana Ministra, iż na tle kierowanych do mnie spraw ujawnił się problem braku możliwości uzyskania zasiłku pielęgnacyjnego przez osoby niepełnosprawne w wieku powyżej 16 roku życia. Problem dotyczy osoby legitymującej się orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności w przypadku, gdy organ orzekający o niepełnosprawności uzna, że nie można ustalić daty powstania niepełnosprawności i fakt ten odnotuje w orzeczeniu wpisując wyrazy „nie da się ustalić”.

Zgodnie z art. 16 ust. 3 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2006 r. Nr 139, poz. 992 ze zm.) zasiłek pielęgnacyjny przysługuje także osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia, legitymującej się orzeczeniem o umiarkowanym stopniu pełnosprawności, jeżeli niepełnosprawność powstała w wieku do ukończenia 21 roku życia. Przyznanie zatem zasiłku pielęgnacyjnego osobie niepełnosprawnej powyżej 16 roku życia uzależnione jest od spełnienia łącznie dwóch przesłanek, tj. legitymowania się przez taką osobę orzeczeniem zespołu do spraw niepełnosprawności zaliczającym do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności oraz wskazaniem w orzeczeniu, że niepełnosprawność powstała przed 21 rokiem życia.

Zatem data powstania niepełnosprawności powinna być określona w orzeczeniu wydanym w postępowaniu poprzedzającym postępowanie w sprawie ustalenia prawa do zasiłku pielęgnacyjnego. Informacja taka zawarta w stosownym orzeczeniu właściwego organu (powiatowego zespołu do spraw orzekania o niepełnosprawności - jako pierwsza instancja; wojewódzkiego zespołu do spraw orzekania o niepełnosprawności - jako druga instancja) jest konieczna do ubiegania się o przyznanie prawa do zasiłku pielęgnacyjnego.

Natomiast organy rozpoznające wniosek o przyznanie prawa do zasiłku pielęgnacyjnego nie mają kompetencji do ustalenia we własnym zakresie daty powstania

niepełnosprawności, ponieważ związane są – co do daty powstania niepełnosprawności i co do jej stopnia - orzeczeniem wydanym przez uprawnioną do tego jednostkę (por. wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego we Wrocławiu z dnia 14 marca 2006 r., sygn. akt IV SA/Wr 261/05, wyroki Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego we Wrocławiu z dnia 17 czerwca 2009 r., sygn. akt IV SA/Wr 576/08 i z dnia 26 listopada 2009 r., sygn. akt IV SA/Wr 418/09, wyrok WSA w Krakowie z dnia 30 stycznia 2008 r. sygn. akt II SA/Kr 662/07).

Oznacza to, że stosowne orzeczenie nie może być zastąpione żadnym innym dokumentem, ani tym bardziej domniemaniem, że niepełnosprawność mogła powstać przed ukończeniem przez stronę 21 roku życia. Ustawodawca wymaga bowiem, by w orzeczeniu o niepełnosprawności zostało wprost i bez żadnych wątpliwości ustalone, że niepełnosprawność powstała przed 21 rokiem życia.

Zgodnie z § 14 ust. 3 i 4 rozporządzenia Ministra Gospodarki Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 lipca 2003 r. w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności (Dz. U. z 2003 r. Nr 139, poz. 1328 ze zm.) datę lub okres powstania niepełnosprawności osoby zainteresowanej ustala się na podstawie przebiegu schorzenia, dokumentacji medycznej lub orzeczeń o inwalidztwie, niezdolności do pracy, wydanych przez organy na podstawie przepisów odrębnych. Jeżeli z przedłożonej dokumentacji, przebiegu schorzenia, orzeczeń o inwalidztwie lub niezdolności do pracy osoby zainteresowanej nie da się ustalić daty lub okresu powstania niepełnosprawności, należy wpisać wyrazy „nie da się ustalić”.

W opinii Rzecznika Praw Obywatelskich obowiązujący kształt przepisu § 14 ust. 3 i 4 rozporządzenia Ministra Gospodarki Pracy i Polityki Społecznej w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności może skłaniać zespoły orzekające o niepełnosprawności do stosowania uproszczonego postępowania dowodowego, a tym samym prowadzenia postępowania i wydania orzeczenia z naruszeniem naczelnych zasad postępowania administracyjnego wynikających z art. 7 Kodeksu postępowania administracyjnego - zasady prawdy obiektywnej oraz zasady uwzględniania interesu społecznego i słusznego interesu obywateli. Znaczenie generalnej klauzuli prawdy obiektywnej podkreślił Trybunał Konstytucyjny, który w orzeczeniu z dnia 10 czerwca 1987 r. sygn. P 1/87 (OTK 1986/t1/1987/1) wskazał, iż jedną z naczelnych zasad postępowania administracyjnego jest zasada prawdy obiektywnej, a zatem udowodnienie każdego faktu mającego znaczenie prawne może nastąpić za pomocą wszystkich legalnych środków (art. 7, art. 75, art. 76 § 3 i art. 86 Kpa). Jakikolwiek ograniczenie w tym przedmiocie może wynikać tylko z przepisów ustawowych.

Wynikające z § 14 ust. 3 i 4 rozporządzenia Ministra Gospodarki Pracy i Polityki Społecznej w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności uprawnienie do wpisania w orzeczeniu wyrazów „nie da się ustalić” przy ustalaniu daty

powstania niepełnosprawności może stać w kolizji z art. 77 § 1 Kodeksu postępowania administracyjnego, w myśl którego organ administracji publicznej jest obowiązany w sposób wyczerpujący zebrać i rozpatrzyć cały materiał dowodowy.

Zdaniem Rzecznika okoliczność, że to organ administracji nie jest w stanie ustalić daty powstania niepełnosprawności i fakt ten odnotowuje na właściwym orzeczeniu nie może powodować negatywnych konsekwencji dla obywatela, polegających na niemożności realizacji swych praw w postaci np. braku możliwości uzyskania zasiłku pielęgnacyjnego.

W związku z powyższym, działając na podstawie art. 16 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2001 r. Nr 14, poz. 147 ze zm.), uprzejmie proszę Pana Ministra o przedstawienie stanowiska w kwestii podjęcia inicjatywy legislacyjnej, zmierzającej do skutecznego zabezpieczenia praw osób niepełnosprawnych do zasiłku pielęgnacyjnego.

Ło, vs wymeru szewku

Zeno Jipowis